

ΑΛ

ΛΑ

→ ΖΩ

Μια κάρτα με ευχές

Σελίδα... στον χρόνο!

- Εισαγωγή
- Αφόρμηση
- Χριστούγεννα
- Χριστούγεννα στη λογοτεχνία
- Χριστουγεννιάτικες κάρτες
- Η πρώτη χριστουγεννιάτικη κάρτα
- Κάρτες και ευχές δίνουν ελπίδα

Σελίδα

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- ① Μηδενική φτώχεια
- ①⑩ Λιγότερες ανισότητες
- ①① Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες
- ①⑥ Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί

Σκοπός:

Να κατανοήσουν τα παιδιά την αξία των χειρόγραφων επιστολών, των χριστουγεννιάτικων καρτών που έστειλαν οι άνθρωποι στα αγαπημένα τους πρόσωπα πριν την ανακάλυψη των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας.

● Παιδαγωγικοί στόχοι: Τα παιδιά

θα ενημερωθούν για το πώς γινόταν η επικοινωνία των ανθρώπων χωρίς τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας

θα έρθουν σε επαφή με λογοτεχνικά κείμενα και παραμύθια με θέμα τα Χριστούγεννα

θα λάβουν πληροφορίες για την ιστορία των ευχετήριων καρτών και τη σημασία τους στην επικοινωνία των ανθρώπων σε δύσκολες ιστορικές περιόδους

θα ευαισθητοποιηθούν απέναντι σε ζητήματα που αφορούν στην βοήθεια προς τον συνάνθρωπο

● Προσδοκώμενες δεξιότητες:

Να αναπτυχθεί η περιέργεια και η παρατηρητικότητα των παιδιών

Να γνωρίσουν και να εμπνευστούν από παλιές ευχετήριες κάρτες

Να γνωρίσουν τη διαδικασία και το νόημα της αποστολής μιας ευχετήριας κάρτας

Να εμπλακούν ενεργά με την κατασκευή και συγγραφή ευχετήριας κάρτας και να αναπτύξουν τη λεπτή τους κινητικότητα

Σελίδα

Προτεινόμενη βιβλιογραφία:

Ηλιόπουλος, Β. (2017).
Πού πήγαν τα Χριστούγεννα;
Πατάκης.

Ηλιόπουλος, Β. (2015).
Τα Χριστούγεννα των παιδιών.
Πατάκης.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Κοντολέων, Μ. (2015).
Ιστορίες για τα δικά μου
Χριστούγεννα.
Πατάκης.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Μπουλώτης, Χ. (2010).
Επτά ιστοριούλες γιορτινές και
παράξενες, επτά.
Polaris.

Παπαδιαμάντης, Α. (2003).
Χριστουγεννιάτικα διηγήματα
για παιδιά.
Παπαδόπουλος.

Παπαδιαμάντης, Α. (2011).
Διηγήματα για τα
Χριστούγεννα και την
Πρωτοχρονιά.
Μίνωας.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Παπαδιαμάντης, Α. (2017).
Η Σταχομαζώχτρα.
Διάνυσμα.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Παπαδιαμάντης, Α. (1913).
Τα Χριστούγεννα του τεμπέλη.
Γεωργίου Φέξη.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Πελασγός, Σ. (2003).
Η ιστορία της βασιλόπιτας.
Ελληνικά Γράμματα.

Πετρή- Αναμολίδη, Δ. (2016).
Τικ Τακ Χριστούγεννα.
Λιβάνης.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Ρώσση-Ζαΐρη, Ρ. (2011).
Η Μαγισσούλα των
Χριστουγέννων.
Ψυχογιός.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Τριβιζάς, Ε. (2003).
Φρικαντέλα, η μάγισσα που
μισούσε τα κάλαντα.
Καλέντης.

Χαρίτος, Κ. (2010).
Φον Κουραμπιές εναντίον
Κόμη Μελομακαρόνη.
Μεταίχμιο.

Andersen, H. C. (1999).
Το κοριτσάκι με τα σπύρτα.
Παπαδόπουλος.

Andersen, H. C. (2016).
Χριστούγεννα με τον
Άντερσεν: Πέντε μοναδικά
παραμύθια.
Άγκυρα.

Chekhov, A. (2010).
Τα Χριστούγεννα και άλλες
χριστουγεννιάτικες ιστορίες.
Ερατώ.

Dickens, C. (2019).
Μια Χριστουγεννιάτικη
ιστορία.
Φουρφούρι.

Dickens, C. (2016).
Χριστουγεννιάτικες ιστορίες.
Μίνωας.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Dickens, C. (2007).
Το χριστουγεννιάτικο έλατο.
Μεταίχμιο.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Freedman, C. (2008).
Η μαγεία των Χριστουγέννων.
Άγκυρα.

Hoffman, E. (2004).
Καρυοθραύστης.
Παπαδόπουλος.

Moore, C. (2013).
Η νύχτα των Χριστουγέννων.
Πατάκης.

Moore, C. (2013).
Παραμονή Χριστουγέννων.
Μίνωας.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Τα Χριστούγεννα στα
Αναγνωστικά από το 1927
μέχρι το 1977.
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Προτεινόμενα βίντεο:

▲ Why do we send Christmas Cards?,
Διαθέσιμο [εδώ](#)

▲ Christmas Through the Decades:
A Charlie Brown Christmas | History,
Διαθέσιμο [εδώ](#)

Προτεινόμενες ταινίες

▲ Christmas Story (original title: Joulutarina)
2007

▲ Noel, 2004

Σελίδα

Εισαγωγή



Τα Χριστούγεννα είναι μια μεγάλη γιορτή, μια γιορτή αγάπης, ένα μοίρασμα μεταξύ των ανθρώπων με αφορμή τη γέννηση του Χριστού. Συνήθως, τις μέρες των Χριστουγέννων τις περνάμε με τα αγαπημένα μας πρόσωπα, μοιραζόμαστε στιγμές ξεγνοιασιάς και δημιουργούμε αναμνήσεις. Μικροί και μεγάλοι συγκεντρωνόμαστε γύρω από το στολισμένο δέντρο με τα πολύχρωμα λαμπιόνια, απολαμβάνουμε τα παραδοσιακά γλυκά και φαγητά, ανταλλάσσουμε δώρα, χαρίζουμε ευχές και αγκαλιές. Τι γίνεται όμως όταν η περίεργη συγκυρία που βιώνουμε επιβάλλει αποστάσεις; Τι γίνεται όταν οι περισσότεροι αγαπημένοι μας είναι μακριά, ή και όχι τόσο μακριά, αλλά δεν μπορούμε να τους συναντήσουμε; Άραγε πριν τις ευχές με email, viber, facebook, τα περίτεχνα «αυτοκόλλητα» και τα πρωτότυπα gif πώς στέλναμε τα μηνύματα και τις ευχές μας στα αγαπημένα μας πρόσωπα; Τι έκανε ο κόσμος πριν την εφεύρεση του υπολογιστή και του ίντερνετ; Ήρθε η ώρα να γνωρίσουμε παραδοσιακούς τρόπους επικοινωνίας και να κάνουμε Χριστούγεννα όπως...παλιά!

Μια ιστορική αναδρομή στην επικοινωνία, το μοίρασμα, την αγάπη, τις ευχές...

Αφόρμηση

«Δυο μανιές είχε από μικρός ο κύριος Λεονάρντο: Να σκαρώνει ιστοριούλες στο χαρτί και να λαβαίνει γραμματα και κάρτες. Και το ήξερε καλά πως για να χτυπά ο ταχυδρόμος συχνά την πόρτα του, έπρεπε κι αυτός να στέλνει γραμματα και κάρτες ολοένα. Τα τελευταία όμως χρόνια τον είχε πιάσει το παράπονο. Όλο και πιο λίγο έγραφαν οι άνθρωποι. Ακόμα και οι καλύτεροί του φίλοι σπάνια του απαντούσαν. Μονάχα τις γιορτές -Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά- «θερμές ευχές» κι «ευτυχισμένος ο καινούριος χρόνος» κι άλλα τέτοια».

Μπουλώτης, Χ. (2010). Επτά ιστοριούλες γιορτινές και παράξενες, επτά. Polaris.

Σελίδα

Χριστούγεννα

«Και τότε λένε πως μίλησε η ίδια η αγάπη, που μέχρι τότε λαλιά δεν είχε βγάλει, αλλά μόνο φώτιζε και ζέσταινε τις ψυχές όσων την είχαν πλησιάσει...
«Η αγάπη είναι μία» είπε με σταθερή φωνή. «Είναι ο σεβασμός στη ζωή. Για να αγαπιόμαστε, δεν είναι ανάγκη να είμαστε ίδιοι. Αρκεί να κοιτάμε προς την ίδια κατεύθυνση». Και τότε σταμάτησαν οι άνθρωποι να μαλώνουν και να κάνουν κακό ο ένας στον άλλο. Έδωσαν τα χέρια και σήκωσαν όλοι τα μάτια προς τον ουρανό και αντίκρισαν το φως. Λένε πως... κάποιοι άνθρωποι, όταν κοίταξαν το φως, είδαν τον καλύτερο εαυτό τους και τον αγάπησαν. Άλλοι αγάπησαν τον διπλανό τους. Άλλοι έδειξαν σεβασμό στον πατέρα και την μητέρα τους. Κάποιοι σταμάτησαν να ζηλεύουν τον γείτονά τους. Κάποιοι δεν ξαναπρόδωσαν ποτέ τον σύντροφό τους. Ούτε έκλεψαν κάτι που μπορεί να ανήκε σε άλλον. Ούτε είπαν ψέματα για να κάνουν κακό σε άνθρωπο. Και έτσι όλοι μαζί άρχισαν να χτίζουν τη ζωή με αγάπη».

Μαντούβαλου, Σ. (2015).
Η νύχτα που γεννήθηκε η αγάπη.
Μεταίχιμο.

Πριν από 2 περίπου χιλιετίες στην ταπεινή Βηθλεέμ της Ιουδαίας, μέσα σε μια φάτνη, γεννήθηκε ο Ιησούς Χριστός, φέρνοντας σε όλο τον κόσμο φως και αγάπη. Σοφοί μάγοι από την Ανατολή ακολουθώντας ένα φωτεινό Άστρο έφτασαν στο μέρος της Γέννησης, επισκέφτηκαν το Θείο βρέφος και του πρόσφεραν δώρα: χρυσάφι, λίβανι και σμύρνα. Το γεγονός αυτό γιορτάζουμε μέχρι σήμερα με τη γιορτή των Χριστουγέννων πανηγυρίζοντας τον ερχομό του Μεσσία στον κόσμο μέσω της Παναγίας, την οποία επίσης τιμούμε και ξεχωρίζουμε ανάμεσα στους Αγίους.

Όπως ο Θεός έδειξε την αγάπη του για τον κόσμο στέλνοντας τον Υιό του και όπως ο Χριστός μίλησε με λόγια αγάπης και συμπόνια στο κόσμο έτσι και οι χριστιανοί κάθε Χριστούγεννα έρχονται κοντά, χαρίζουν ευχές, προσφέρουν ο ένας στον άλλο, μοιράζονται και βοηθούν εκείνους που έχουν ανάγκη φανερώνοντας το νοιάξιμό τους για τον συνάνθρωπο. Η πράξη των ανθρώπων να δίνουν είναι πολύ ουσιαστική και φέρνει κοντά τους ανθρώπους. Αυτή άλλωστε είναι η ουσία των Χριστουγέννων, η συντροφικότητα και η αγάπη.

Σελίδα

Χριστούγεννα στη λογοτεχνία

Η γιορτή των Χριστουγέννων αποτελεί αγαπημένο θέμα συγγραφέων ανά τον κόσμο, καθώς τα έθιμα και οι παραδόσεις κάθε λαού που αφορούν στα Χριστούγεννα έχουν δώσει έμπνευση για μοναδικές ιστορίες.

Σχεδόν όλοι μας έχουμε ακούσει, διαβάσει ή παρακολουθήσει σε ταινία το αγαπημένο όλων βιβλίο του Άγγλου μυθιστοριογράφου Καρόλου Ντίκενς «Μια Χριστουγεννιάτικη ιστορία», που δημοσιεύτηκε το 1843 και αναφέρεται στον παράξενο και τσιγκούνη Εμπενίζερ Σκρουτζ ο οποίος άλλαξε ριζικά και έγινε ευγενικός και δοτικός μετά την επίσκεψη που δέχτηκε από τρία πνεύματα των Χριστουγέννων.

Στη νουβέλα «Ο Καρυσθραύστης» του Γερμανού Ερνστ Τέοντορ Αμαντέους Χόφμαν η ηρωίδα η Κλάρα, κάτω από την απαλή λάμψη του χριστουγεννιάτικου δέντρου, αφήνεται σε βαθύ ύπνο, αγκαλιά με τον αγαπημένο της Καρυσθραύστη. Το μαγικό όνειρο που θα δει, θα γίνει αφορμή για να ανακαλύψει την πραγματική ευτυχία στον μακρινό κόσμο της Γης των Ζαχαρωτών! Η ιστορία έχει ενθουσιάσει και συγκινήσει μικρούς και μεγάλους, ενώ πάνω της έχει βασιστεί το ομώνυμο μπαλέτο του Πιοτρ Ιλίτς Τσαϊκόφσκι.

Στη χώρα μας δεν είναι λίγοι οι συγγραφείς λογοτεχνικών βιβλίων και παραμυθιών που έχουν καταπιαστεί με το θέμα. Ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης στα «Χριστουγεννιάτικα διηγήματα» του παντρεύει την χριστουγεννιάτικη ατμόσφαιρα με την καθημερινή ζωή, τους απλοϊκούς ανθρώπινους χαρακτήρες και τα πάθη τους, τον μόχθο, τη βουή των λαϊκών καφενείων και πολλές φορές με ελληνικά τοπία, όπως της Σκιάθου.



Σελίδα

Χριστουγεννιάτικες Κάρτες

«Αγαπητοί φίλοι μας, Διονυσάκη και Μπεμπούλα, σας ευχόμεθα το νέο έτος 1910 να το περάσετε με υγείαν και ευτυχίαν και να μας ενθυμείσθε καμιά φορά και να μας γράφετε, διότι αν και είσθε μακριά, ημείς πάντοτε σας αγαπούμε και σας ενθυμούμεθα. Σας ασπαζόμεθα, οι φίλοι σας Μαϊμάκης και Κούλα». Παραλήπτες, «Κυριίσκους, Διονυσάκη και Μπεμπούλα, Καλαύρια, Αργοστόλιον». Στάλθηκε εσώκλειστη σε φάκελο».

Μπουλώτης, Χ. (2011). Με ευχετήριες κάρτες... διαδρομές στον χρόνο. Polaris.



Σε κάθε γιορτή οι πιο εύκολοι και συνήθεις τρόποι να στείλουμε τις ευχές και την αγάπη μας στους φίλους και συγγενείς που δεν είναι κοντά μας είναι το τηλέφωνο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που μας προσφέρει εδώ και κάποια χρόνια το ίντερνετ. Πρωτότυπα αυτοκόλλητα, δημιουργικά και αστεία gif, βίντεο με τραγούδια ακόμα και δικές μας selfies, σηματοδοτούν τις ευχές της εποχής μας!

Τι συνέβαινε όμως πριν την ανακάλυψη όλων αυτών των τεχνολογικών μέσων; Πώς έστελναν τις ευχές τους οι άνθρωποι σε γιορτινές περιόδους και πόσο σημαντικό ήταν αυτό για εκείνους; Η απάντηση είναι οι χειρόγραφες ευχές ή αυτό που αργότερα μετεξελίχθηκε σε κάρτες και όταν μιλάμε για τα Χριστούγεννα έχουμε στον νου μας τις Χριστουγεννιάτικες κάρτες!

Στις χριστουγεννιάτικες κάρτες απεικονίζονται συνήθως η γέννηση του Χριστού με τη φάτνη και τα ζώα, οι τρεις μάγοι με τα δώρα, χιονισμένες εκκλησίες και καμπάνες, αναμμένα κεριά και φανάρια, το χριστουγεννιάτικο έλατο, ομάδες παιδιών που ψάλλουν τα κάλαντα ή ο Άγιος Βασίλης με την παραδοσιακή φορεσιά και τα δώρα. Υπάρχουν ακόμη κάρτες που εικονογραφούν χιονισμένα σπίτια και δέντρα, τη σπιτική θαλπωρή με τα γλυκίσματα και τα

δώρα, κάρτες-φωτογραφίες βυζαντινών εικόνων, αλλά και άλλα θέματα.

Για τους γονείς και τους παππούδες μας, αλλά και για κάποιους από εμάς, αποτελούν μια γλυκιά ανάμνηση καθώς η παράδοσή τους από τον ταχυδρόμο γέμιζε με ενθουσιασμό τον παραλήπτη. Ο ερχομός της κάρτας σηματοδοτούσε τον ερχομό των Χριστουγέννων!

Σελίδα

Η πρώτη
χριστουγεννιά-
τικη κάρτα



Οι ιστορίες για την καταγωγή της χριστουγεννιάτικης κάρτας είναι αρκετές όμως φαίνεται να επικρατεί η ακόλουθη: Το 1843 ο Sir Henry Cole, ιδρυτής του Μουσείου Βικτώριας και Αλβέρτου στο Λονδίνο, συνειδητοποίησε ότι είχε να στείλει χριστουγεννιάτικες ευχές σε πάρα πολλούς ανθρώπους και θα ήταν αδύνατον να τις γράψει όλες με το χέρι! Καθώς ήθελε να φτάσει σε όλους το μήνυμα για τη σημασία της προσφοράς βοήθειας στους φτωχούς παρήγγειλε στον ζωγράφο John Callcott Horsley να του ζωγραφίσει μια κάρτα που να απεικονίζει την προσφορά αυτή. Σε αυτή την πρώτη κάρτα τυπώθηκαν για πρώτη φορά και οι ευχές «Καλά Χριστούγεννα κι Ευτυχισμένο το Νέο Έτος για σας». Ο Sir Henry μάλλον δεν ταχυδρόμησε καμιά από τις κάρτες, όπως λένε οι ιστορικοί, η χριστουγεννιάτικη κάρτα πάντως έγινε σύντομα μια παράδοση που εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο.

Το 1902 ο Παγκόσμιος Ταχυδρομικός Σύνδεσμος αποφάσισε να πάρει η κάρτα τη σημερινή της μορφή, να επιτρέπεται δηλαδή να γράφεται κείμενο και στην πίσω όψη της, στην οποία έως τότε αναγράφονταν μόνο τα στοιχεία του παραλήπτη και υπήρχε το γραμματόσημο.

Στην Ελλάδα οι χριστουγεννιάτικες και πρωτοχρονιάτικες κάρτες παρουσιάστηκαν στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα. Έλληνες μετανάστες στις ΗΠΑ, στον Καναδά και στην Αυστραλία που εργάζονταν πολύ μακριά από τους δικούς τους, είναι αυτοί που κυρίως αντάλλασσαν με τους οικείους τους, στην πατρίδα, τις πρώτες ευχετήριες κάρτες.

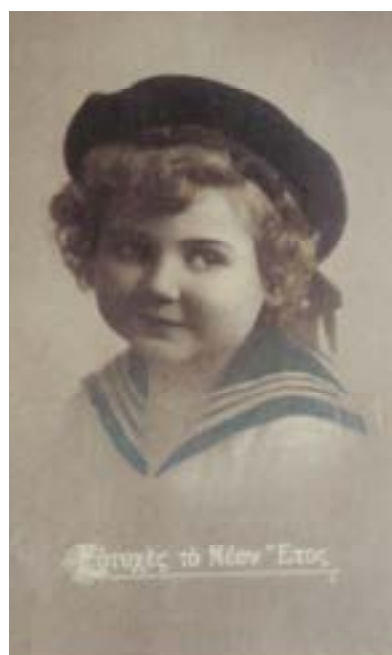
Σελίδα

Κάρτες και ευχές δίνουν ελπίδα

«Δεν κρατούσαν όπλα. Βγαίνοντας εντελώς, μας έλεγαν πως δεν ήθελαν να μας πυροβολήσουν και μας ρωτούσαν αν θέλουμε εμείς. Τους απαντήσαμε το ίδιο και βγήκαμε κι εμείς και συναντηθήκαμε στη μέση. Σε λίγα λεπτά το πεδίο μεταξύ των δύο ορυγμάτων είχε γεμίσει από άντρες και των δύο πλευρών που έδιναν τα χέρια τους ευχόμενοι αλλήλους «Καλά Χριστούγεννα». Δε θα το πίστευα αν δεν το βλεπα με τα μάτια μου».

Κολιότσος, Π. (2006). Η ωραιότερη ιστορία του κόσμου. Πατάκης.

Πηγή εικόνων:
www.elia.org.gr



Κάρτες, ευχές, μικρά δώρα και επιστολές ήταν ο τρόπος επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων σε δύσκολες ιστορικές περιόδους.

Κατά τις περιόδους πολεμικών συγκρούσεων η αποστολή ευχετήριων καρτών αποτελούσε μια διαφυγή από την δυσάρεστη πραγματικότητα και έναν τρόπο επικοινωνίας με τα αγαπημένα πρόσωπα. Οι στρατιώτες που βρίσκονταν στο μέτωπο έστελναν στις οικογένειές τους φωτογραφίες ή καρτ ποστάλ με λιγοστές πληροφορίες για την καθημερινότητά τους και σύντομες ευχές για την γιορτινή περίοδο.

Είναι γνωστό πως τα Χριστούγεννα του 1914 κατά την διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ομάδες Γερμανών και Βρετανών στρατιωτών, ξέχασαν την πολεμική σύγκρουση μεταξύ τους και αποφάσισαν προσωρινή ανεπίσημη ανακωχή. Οι Γερμανοί άρχισαν τοποθετώντας κερία στα συρματοπλέγματά τους και σε χριστουγεννιάτικα δέντρα, ενώ συνέχισαν την γιορτή τραγουδώντας τα κάλαντα. Οι Βρετανοί απάντη-

σαν λέγοντας τα δικά τους κάλαντα και οι δύο μεριές άρχισαν να ανταλλάσσουν χριστουγεννιάτικες ευχές και δώρα. Επίσης λέγεται πως το ίδιο διάστημα «σουφραζέτες»* της Βρετανίας έστειλαν ένα «Ανοιχτό Χριστουγεννιάτικο Γράμμα» προς τις αντίστοιχες γυναίκες της Αυστρίας και της Γερμανίας.

Εξίσου γνωστή είναι η αλληλογραφία των Ελλήνων στρατιωτών του μικρασιατικού μετώπου προς τις συζύγους και τα αγαπημένα τους πρόσωπα το 1920. «Υγιαίνω, και το αυτό επιθυμώ και δι' υμάς» είναι φράση κοινή στις επιστολές της εποχής που συχνά συμπληρώνονταν με ευχές για τις γιορτινές περιόδους.

Δεν είναι επίσης λίγες οι ευχετήριες κάρτες που εστάλησαν την περίοδο 1940-1944. Είναι χαρακτηριστικές οι ναυτικές Χριστουγεννιάτικες κάρτες που περιείχαν ευχές των ανθρώπων που υπηρετούσαν στο Πολεμικό Ναυτικό διαφόρων χωρών μαζί με εικόνες των караβιών τους ή άλλα θέματα της εποχής.

*Ο όρος «σουφραζέτα» προέρχεται από τη λέξη «suffragist», που δηλώνει τον υποστηρικτή του «suffrage», δηλαδή του δικαιώματος ψήφου. «Σουφραζέτες» ήταν οι γυναίκες που διεκδικούσαν το δικαίωμα ψήφου.